א)ת"ל א] דם דם שיכול אין לי אלא ב] אלו שנתערבו בתמורתה שאף מחיים תקרב מנין לרבות תודה ושלמים מרבה אני תודה ושלמים שבאין בנדר ונדבה כמותה מנין לרבות את האשם מרבה אני את האשם שטעון מתן ד' כמותו ג] בכור ומעשר ופסח מנין ת"ל דם דם מאי לאו סוף עולה ובכור ושמע מינה מקום עולה מקום שירים לא תחילת עולה ובכור ומאי קמ"ל דאין עולין מבטלין זה את זה מולקח ד] מדם הפר ומדם השעיר נפקא תנאי היא איכא דנפקא ליה מהכא ואיכא דנפקא ליה מהכא והני תנאי מולקח מדם הפר ומדם השעיר לא ילפי קסברי ב)אין מערבין לקרנות מדם דם לא יליף ה] דם דם לא משמע להו אלא מקודש הם מאי טעמא לא ילפי קסברי ג)קודש הם הם קריבין א)ואין תמורתן קריבה ואידך נפקא ליה 1מאם שור אם שה לה' הוא הוא קרב ואין תמורתו קריבה ת"ש נתן למעלה ולא נמלך אלו ואלו מודים שיחזור ויתן למטה אלו ו] ואלו עולין לו מאי לאו דאיערוב חטאת ועולה וכיון דיהיב ליה למעלה הוו להו שירים וקתני אלו ואלו מודים שיחזור ויתן למטה ושמע מינה מקום עולה מקום שירים כי אתא רב יצחק בר יוסף אמר אמרי במערבא הכא במאי עסקינן כגון דאיערב ז] חטאת החיצונה בשירים א"ל אביי ונימא מר כגון דאיערב בשירים ח] דלמא הא קמ"ל אפילו למ"ד שירים מעכבין ד)חסרו אין מעכבין א"ל רבא תוספאה לרבינא הא אוקימנא ההיא ברובא עליונים וקא יהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד [א"ל] ה"מ למאן ט] דאמרו מעיקרא י] ה)אין בילה מסקנא בכוסות פליגי:

מתני' ב)הניתנין בפנים שנתערבו בניתנין בחוץ ישפכו לאמה נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים כשר בפנים וחזר ונתן בחוץ רבי עקיבא פוסל וחכמים ג)מכשירים ו)שר"ע אומר כל דמים שנכנסו לכפר בהיכל פסולין וחכמים אומרים ד)חטאת בלבד רבי אליעזר אומר אף האשם שנאמר 2כחטאת כאשם:

גמ' וניפלוג נמי ר"א בהא היכי ליעביד ניתיב בחוץ והדר ניתיב לפנים כשם ה)שמצוה להקדים עליונים לתחתונים כך מצוה להקדים פנים לחוץ

ת"ל דם דם שיכול אין לי אלא אלו יקרבו שאף אם נתערבו מחיים יקרבו מנין אפילו נתערב באשם כו': ת"ל יא]. חד מינייהו דריש ומשמע ליה את הדם בכל מקום שהוא שמו עליו ולא בטל: **יכול אין לי אלא נתערב באלו.** דקא יב] מרבינן מיניה דיקרבו שכן תערובתן ראויה לקרב אפילו נתערבו בהמה בבהמה מחיים דהא עולה בתמורה או בעולה אחרת תנן במתני' [עא:] קדשים בקדשים מין במינו זה יקרב לשם מי שהוא וזה יקרב לשם מי שהוא וכן בנתערבו בחולין תמימין תנן לעיל (דף עא:) ימכרו החולין לצרכי אותו המין והדר הוו להו קדשים בקדשים מין במינו. מנין אפי' נתערב בדם אשם יקרב ואף על פי שאינו מינו ואם נתערב מחיים לא היה קרב כדתנן (שם) קדשים בקדשים מין בשאינו מינו ירעו: **אביא את אשר נתערב באשם.** מהאי רבויא גופיה ולא בעי קרא אחרינא הואיל ושניהם קדשי קדשים ואע"ג דאם נתערבו מחיים לא קרב התם משום דאית להו תקנתא ברעייה הוא: **ת"ל דם דם.** להכי איצטריכו דם דם תרי זימני: **והני תנאי כו'.** לשון בעיא הוא. והנך תלתא תנאי דאיפליגו במילף לעולין שאין מבטלין זה את זה מתלתא קראי בשלמא כולהו מולקח מדם הפר ומדם השעיר לא ילפי קסברי תרי תנאי דשמעתין אין מערבין דם פר ושעיר למתן דם קרנות מזבח הפנימי ומאי יג] ולקח מדם הפר ומדם השעיר מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו ופלוגתא דר' יונתן ורבי יאשיה היא במסכת יומא (דף נז:): **והאי** יד] **מדם דם לא משמע להו.** לתנא דהקומץ ולתנא דקדש הם אלא מקדש הם כו': **ואין תמורתן קריבה.** ולא למידרש ביה בהווייתן יהו אתא: **נתן למעלה ולא נמלך** טו]. מתני' דפליגי ביה ר"א ורבנן בניתנין למעלה שנתערבו בניתנין למטה: **מאי לאו פלוגתייהו בחטאת שנתערבה בעולה הוא.** כדקס"ד עד השתא וקתני דאפי' לרבנן יחזור ויתן למטה לכתחלה ואף על גב דנתערבו השתא סוף חטאת ועולה וש"מ חד מקום הוא: **הכא במאי עסקינן.** רישא דפלוגתא למטה טז] לכתחלה כגון דאיערב תחלה יז] חטאת החיצונה בשירי חטאת הפנימית דאינהו שירים סתמא הלכך יח] נתן למעלה ולא נמלך דאי נמלך לרבנן ישפך דהוו להו ניתנים בפנים שחזר יט] ונתן מהם בחוץ בקרנות והוי שלא במקומו אבל מכי נתן למעלה כ] הוו להו שירים ושירים ושניהן ביסוד וכרבי ישמעאל דאמר זה וזה יסוד מערבי או כר"ש דאמר זה וזה יסוד דרומי לעיל (דף נג.): **ולימא מר כגון דאיערב חטאת החיצונה בשיריים** כא]. כלומר בשירי חיצונה כמותה דהכי שפיר טפי שמקום שיריהן שוה לדברי הכל: **דלמא הא קמ"ל.** האי דאוקמה אף בשירי פנימית דאפילו למאן דאמר שירים הפנימיים מעכבי ה"מ כי לא יהיב מינייהו מידי אבל חסרו מקלתן לאחר מתן דמים הפנימיים אין החסרון מעכב ושופך השאר ליסוד דהא הכא חסרו שירים הפנימיים בשנתן כב] דמיהן למעלה ואפ"ה מתכשרי: **והא אוקימנא כו'.** והא דקא יהיב למטה לשם שירי חטאת הוא דקא יהיב אבל עולה לא מיתכשר דהא יהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד א"נ כג] מוקמת לה בתערובת חטאת ועולה לא ש"מ מקום עולה מקום שירים דכיון דעולה לא מיתכשרא לא זריק להו במקום עולה אלא באיצטבא ומאי דוחקיה לאוקומה בחטאת ושירים: **א"ל ה"מ.** הנך שינויי דשנינן לעיל למאי דהוה ס"ד מעיקרא דבבלול פליגי והוה מהדרינן אשינויי דחיקי לאוקומי לדרב אשי דאמר לר"א אין בילה דלא תיקשי ליה הך כד] מתנייתא: **מסקנא** כה]. דשינויין הדרנא בן ואוקימנא לשינוי כו] דפלוגתא דידהו בהך מתני' בתערובות כוסות הוא ומתרוייהו קאמר ר"א דליתיב למעלה ולמטה ושניהן כשירין והיכא דנתן למעלה ולא נמלך דברי הכל יתן למטה ואלו ואלו עלו ואי הוה מוקי לה רב יהודה כז] בחטאת ועולה הוה קשיא ליה: **מתני' הניתנין בפנים** כח] **ישפכו לאמה.** דלית לן רואין ואסור לשנות באלו מפני הכשירן של אלו. ובגמרא פריך וניפלוג נמי ר"א בהא דהא אית ליה רואין: **ר"ע פוסל.** בחילון: **וחכמים מכשירין.** בכל קרבנות חוץ מחטאת החילונה דמיפסלא משום וכל חטאת אשר יובא וגו' [ויקרא ו]: **גמ' כשם שמצוה להקדים עליונים לתחתונים.** דם חטאת לדם עולה כדאמר בכל התדיר (לקמן דף פט.): **כך מצוה להקדים פנים לחוץ.** דפנים חשוב:

למעלה בלמטה לא מכשיר למעלה אלא ע"י רואין לשם מים ומיהו הא נמי חד טעמא הוא דמשום דאית ליה לשם מים הוא דלא עבר משום בל תוסיף ועוד כשעובר על בל תוסיף אינו משנה בדם לפסול אבל בניתנין למעלה ולמטה וניתנין בחוץ בניתנין בפנים כולהו משנה בדם לפסול: **מנין אפילו נתערב באשם כו'.** תימה כי היכי דלהאי תנא איצטריך קרא לתודה כט] לעולה ולאשם ולמאן דנפקא ליה נמי מולקח מדם הפר ומדם השעיר דעולין אין מבטלין דלמא ה"מ פר ושעיר שוין לגמרי במתנותיהן מתן אחד במתן ד' מנין או עולה בנאכלין וכן למאן דנפקא ליה מקודש הם מנא ליה נתערב ל] בדם עולה דלמא בקדשים הנאכלין מיירי: **ואין תמורתו קריבה.** תימה כיון דתנאי היא אמאי הדר ביה בפ"ק דתמורה (דף ה:) דקאמר ורבא אין ה"נ אלא הם למה לי כו': **הא אוקימנא ברובא עליונים.** פי' בקונטרס והאי דיהיב למטה לשם שירי חטאת הוא דקיהיב אבל עולה לא מתכשרא דהא יהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד א"נ כג] מוקמת לה בתערובת חטאת ועולה לא שמעת מינה (לא) מקום עולה מקום שירים דכיון דעולה לא מתכשרא לא זריק להו במקום עולה אלא באיצטבאות וקשה לרבנן דאמרי יש בילה והויא לא] לה עולה כשרה ויש דם עולה שנשאר למטה וראוי לזריקה: **נתן בחוץ ואחר כך נתן בפנים כשר.** וכגון דיהיב דמים הפנימים בחוץ לשם מים דאי לאו הכי היאך חוזר ונותן בפנים והלא כבר נתכפר לשמואל לפי מה שפירשתי לעיל בפ' שני (כו: ד"ה אמר) דמזבח חיצון לדמים הפנימיים כמקומן דמי ובכי האי גוונא מיירי סיפא בפנים ונתן בחוץ שהכניס דמים החיצונים לשם מים וק"ק ז) אמאי פסול כשמכניס לשם מים דלכפר כתיב:

עין משפט נר מצוה

סח א מיי' פרק ג מהלכות תמורה הלכה א:

סט ב ג ד מיי' פרק ג מהלכות פסה"מ הלכה יג:

ע ה מיי' פ"ט מהל' תמידין ומוספין הלכה ה:

תורה אור השלם

1. אַךְ בְּכוֹר אֲשֶׁר יְבֻכַּר לַיהוָה בִּבְהֵמָה לֹא יַקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם שׁוֹר אִם שֶׂה לַיהוָה הוּא: ויקרא כז, כו

2. כַּחַטָּאת כָּאָשָׁם תּוֹרָה אַחַת לָהֶם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יְכַפֶּר בּוֹ לוֹ יִהְיֶה: ויקרא ז, ז

שיטה מקובצת

מנין לרבות תודה ושלמים כו'. וא"ת ולמאן דיליף מבכור אמאי לא קאמר נמי שאר קדשים מנין והיכי יליף כולו קדשים מחד קרא, וי"ל דהתם לא צריך שהרי בכור לאיזה קרבן שיתערב אין מתן דמו שוה שהרי אין שום קרבן שוה למתן דם הבכור וא"כ שמעינן מינה דה"ה כולהו אפי' אין שוין אין מבטלין זה את זה. וא"ת אמאי אין מעמיד קרא דקודש הם בבכור שנתערב במעשר דמתן דמן שוה ואכתי נימא שאר קדשים מנין, וי"ל דהאי קרא משתעי נמי במעשר כדדרשינן לעיל (דף נו:) דמו לא נאמר אלא דמם מכאן לבכור ומעשר כו' א"כ הוי פירושא דקודש הם שאם נתערב אחד מאלו בקרבן אחר היינו בשאר קדשים שאינם שוין לאלו במתן דמן יקרבו, לכן לא צריך קרא אחרינא. וא"ת למאן דיליף מדם הפר ומדם השעיר מנלן שאר קרבנות דילמא שאני אלו דמתן דמן שוה אבל שאר קרבנות שאין מתן דמן שוה אימא שיבטלו זה את זה, וי"ל דכיון דגזירת הכתוב הוא דמערבין לקרנות א"כ מה לי מבטלין מה לי אין מבטלין כיון דהכי דינא דתערובות א"כ (ע"כ) מאי קמ"ל קרא דקרייה דם שעיר לומר דאין מבטלין, [אלא] ע"כ לשאר קרבנות אתא. וא"ת ולמ"ד מערבין לקרנות היכי יוצא ידי דם שעיר דילמא מהאי יהיב ומהאי לא יהיב כדאמר לעיל, וי"ל דשמא לא בעי שיעורא דאפי' את"ל דבעלמא בעי שיעורא הכא (דמתן) [במתן] קרנות דפנימי לא בעי שיעורא להזאות דלפני ולפנים ולפרוכת מסתמא לא בעי שיעורא דוהזה כל דהו משמע. ועי"ל דאפי' את"ל דבהזאות דפרוכת בעי שיעורא מ"מ גבי מתן קרנות דכתיב דם הפר ודם השעיר גזירת הכתוב הוא גבי קרנות דתערובת דאפי' אין במתנה רק חצי שיעור מזה וחצי שיעור מזה אפ"ה קאמר רחמנא דמצותו בכך, ולא [דמי] לכל הנך דשמעתין דעיקר מצותן לבדן בלא תערובת גבי מי חטאת וגבי הניתנין למעלה שנתערבו בניתנין למטה (וכיון) [דכיון] דעיקר מצותן לבדן והצריך בהן שיעור א"כ כשנתערבו בעינן שיעורא מכל חד, אבל דם הפר ודם השעיר בקרנות עיקר מצותו בתערובת למ"ד מערבין לקרנות ולכך בחד שיעור משתיהן סגי, וכ"ת א"כ היכי פשטינן מינה דעולין אין מבטלין זה את זה כיון דגזירת הכתוב היא כדפי' לעיל, וי"ל דמ"מ מדקרייה דם השעיר גם לאחר שנתערב ברוב דם הפר ש"מ דעולין אין מבטלין זה את זה: כגון דאיערב חטאת החיצונה תחלתה בשיריים הפנימים. תימה דלוקמא בסוף חטאת ותחלת עולה שנתערבו, (ויתן) [ונתן] למעלה דקאמר בזקיפה שהיא מקום תחלת עולה, ויחזור ויתן למטה על גג האיצטבא קאמר שהוא מקום שיריים. ואי משום דקאי אניתנין למעלה שנתערבו בניתנים למטה הא נפרש הכי תחלת עולה שהיא למעלה מן היסוד בזקיפה דסובב בסוף החטאת שהיא למטה על גג האיצטבא. וי"ל דלמ"ד לב] דניתנים למעלה למעלה ממש בקרנות משום דלמעלה למעלה מחוט הסיקרא קאמר וא"כ ע"כ היינו תחלת חטאת דאלו (סוף) [תחילת] העולה למטה מחוט הסיקרא הוא, וכן דכוותיה נתן למטה אלמעלה מן החוט קאמר וא"כ ע"כ היינו תחלת חטאת. ומ"מ יחזור ויתן למטה דקאמר אמקום שירים קאמר דהיינו איצטבא ולא זקיפה מקום עולה אע"ג דגם זקיפה (למטה) למטה מן החוט הוא, מדיהיב טעמא דמודו רבנן דיחזור (ויחזיר) ויתן למטה משום דנתן כבר למעלה כמשפט תחלת דם החטאת ואז נעשה המותר מדם החטאת שיריים דלמטה הוא ולכך יחזור ויתן למטה במקום שירים אלמא יחזור ויתן למטה אמקום שירים קאי: הא אוקימנא [ההיא] ברובא עליונים. פ"ה והא דקא יהיב כו' מתכשרי בהכי דהא יהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד, ושמא כל דם העולה נתן למעלה וא"כ לא זריק ליה במקום עולה דהיינו בזקיפה אלא באיצטבא שהוא מקום שירים ועלו לו דקתני לשם שירים דחטאת קאמר וא"כ מאי דוחקיה לאוקמי [illegible] שנתערבו. וא"ת היך קאמר אלו ואלו [מודים] שיחזור ויתן למטה לכתחלה הא קא משני מקום תחלת עולה דדינה בזקיפה, ולעיל פי' דלמ"ד עדיין היא מחלוקת לרבנן ישפך לאמה דאין לשנות תחלת עולה שהיא בזקיפה בשביל הכשר שירים הטעונים יסוד. לכך נראה להסר מקולי [illegible] ועדיין היא מחלוקת וא"כ לרבנן דלית להו רואין לא ישנה מקום שירים כדי לקיים מצות עולה לזרוק בזקיפה משום דאין זה מקום שירים כלל דאין סוף שירים ראשים לזחול למעלה אלא אדרבה יזרוק הכל באיצטבא במקום שירים דמותר לשנות מקום עולה בשביל מצות שירים גם [illegible] משום דתחלת עולה שהן בזקיפה של סובב הם שופכים וזוחלים ליסוד למטה מהם וכיון שסופן להיות למטה על היסוד א"כ מותר לשנות מקום תחלת עולה כדי לקיים מצות שירים ואע"ג דמ"מ לא יצא ידי עולה דדינה בזריקה בזקיפה ולא בשפיכה ביסוד. ואתיא כמ"ד ניתנים [illegible] דלמ"ד יצא א"כ איצטבא שהיא מקום שירים הויא נמי מקום הכשר תחלת עולה בדיעבד. והא דקאמר לעיל עדיין היא מחלוקת דמשמע דלרבנן אסור לשנות מקומו של זה בשביל זה, היינו שאסור לזרוק התערובת בזקיפה במקום עולה לפי שמשנה מקום שיריים ואסור לשנות מקום [illegible] לרבנן דלית להו רואין כדפי'. וא"ת מאי קאמר הא אוקימנא להיהוא ברובא עליונים כו' ועלו לו לשם שירים קאמר אבל עולה לא מיתכשרא, אדרבה אסיקנא לעיל דעלו לשם תחלת עולה לרבנן דאמרי יש בילה, וי"ל דסוגיא דלעיל אתיא כמ"ד מקום עולה מקום שירים וא"כ לרבנן [illegible] לו דקאמר הוי בין לתחלת עולה בין לשירים דחטאת דהא מקום אחד יש לשניהם ולכך פריך שפיר לעיל והא אלו ואלו עלו לו קתני' כדפי', אבל סוגיא דהכא בעי לדחות כדי ליישב דמקום שירים לאו מקום עולה לאו מקום שירים ושירים צריכים איצטבא א"כ ויחזור ויתן למטה למקום שירייה קאמר [illegible] אלו ואלו עלו לו דקתני גם לרבנן דוקא לשירייה קאמר ולא לתחילת עולה דהא איצטבא שהוא מקום שירים אינו מקום תחלת עולה, ולכך פריך הכא והא אוקימנא כו' וא"כ מגינו למדחי דמקום עולה לאו מקום שירים הוא ומאי אלו ואלו עלו לו לשם שירייה קאמר גם לרבנן דר"א [illegible] בילה, כלומר כשהיינו רוצים להעמיד הברייתות בבלול ואף כמ"ד אין בילה אז הוצרכנו להעמיד ברובא עליונים כו' ועלו לו לשם שירים דוקא קאמר ולא לשם תחלת עולה. אבל למסקנא בכוסות פליגי ואף כי אין בילה עלו לו גם לשם תחלת עולה. ומיהו לפי' שפי' לעיל (דף פ: ד"ה והא [illegible] דאלו לא מתוקם שפיר: תוד"ה נתן. (בסוף הדיבור) וק"ק אמאי פסול כשמכניס לשם מים דלכפר כתיב. גליון. וי"ל דכיון דאיערב בדמים הפנימיים ואינהו אתו לכפר, הבאה לכפר איכא ואשר יובא לכפר קרינא ביה (ריב"א):

מסורת הש"ס

א) ת"כ ויקרא נדבה פרש' ד ה"ז ע"ש, ב) [לעיל מב: וש"נ] ע' ירוש' יומא פ"ה ה"ד, ג) [תמורה ה:], ד) ע' ירוש' שם ה"ו, ה) [לעיל פ.], ו) לעיל י: [לקמן לד:], ז) [עי' תוי"ט]

מוסף רש"י

אין בילה. אין סומכין על כך, דזימנין דלא מיבליל בכוליה (לעיל פ.) **כל דמים.** החיצונים, שנכנסו לכפר בהיכל פסולין. ואע"ג דלא כתיב אלא וכל חטאת אשר יובא מדמה וגו' מרבה ר"ע קדשי קדשים וקדשים קלים מריבויא דכל וכל לקמן (לעיל י:).

שינויי נוסחאות

א] גירסת ס"י וכ"ה גירסת רש"י מה ת"ל דם דם, מנין אתה אומר נתערב דם עולה בדם עולה דם עולה בדם תמורה דם עולה בדם חולין יקרבו, ת"ל דם דם, יכול אין לי אלא אלו יקרבו שאף אם נתערבו מחיים יקרבו, מנין אפי' נתערבו באשם, אביא אני את שנתערב באשם שאלו ואלו קדשי קדשים, מנין אפילו נתערב בתודה ושלמים, אביא אני שנתערב בתודה ובשלמים שאלו ואלו מתן ד', מנין אפילו נתערב בבכור במעשר ובפסח, ת"ל דם דם (שמכ"י וח"ג. והוא מת"כ נדבה פרש' ד): ב] אלא עולה שנתערבה בתמורתה כצ"ל (ש"מ): ג] צ"ל כמותה (ש"מ): ד] האי מולקח (כי"צ): ה] ילפי (ש"מ): ו] צ"ל ואלו (כתה"י וד"ו): ז] דאיערב תחלת חטאת כו' (כ"נ גי' רש"י עי' אות כא). ועי' ש"מ בחדושים משמע דגרס דאיערב חטאת החיצונה תחילתה בשיריים הפנימיים. ולא נמצאת גי' זו בכתה"י. וכן מדברי רש"י שכתב 'דאינהו שירים סתמא' מוכח דגרס בשיריים סתמא וכלפנינו: ח] בכי"ל ור"ב וק' בשיריה. וראה אות כא: ט] למאי דאמרינן (כי"צ ור"א): י] מעיקרא דבבלול פליגי ומסקנא כו' (צ"ק): יא] ת"ל דם דם. כצ"ל (*ש"מ): יב] צ"ל הוא דקא מרבינן (*ש"מ): יג] והאי (כי"פ וד"ו): יד] צ"ל ואי והד"א עם שלפניו (*שמכ"י): טו] אמתני' דפליגי וכו' למטה קאי כצ"ל (מלאי"ט): טז] תיבות למטה לכתחלה נמחק (כתה"י וש"מ). ורש"ש הגיה ולמטה דלכתחילה: יז] צ"ל תחלת (כתה"י ושמכ"י): יח] נדל"ל הלכך תנא נתן: יט] צ"ל שחוזר ונותן (כתה"י וב"ש): כ] צ"ל למעלה משניהם (ש"מ): כא] צ"ל בשיריה (כתה"י ושמכ"י וד"ו רפ"ט וש"ח). וראה אות מ': כב] כשנתנו מהן למעלה כצ"ל (*ש"מ): כג] צ"ל וא"נ (*ש"מ וצ"ק): כד] צ"ל הנך (*ש"מ): כה] צ"ל ומסקנא (ש"מ): כו] בד"ו רפ"ט וש"ח לשינוי. ונדל"ל לשנויי: כז] צ"ל רב יצחק (ש"מ): כח] בפנים וכו' ישפכו (כתה"י ד"ו). כט] בד"ו הגיר' לתורם. ולפנינו תוקן לתודה ע"פ רש"ק. ובש"מ תיקן לתמורה: ל] דנתערב (צ"ק): לא] צ"ל הויא (באה"מ): לב] כאן ניכר חסרון תיבות ול"ע:

ליקוטים

קסברי אין מערבין לקרנות. וא"ת והא לכולי עלמא מערבין על טהרו של מזבח ותיקשי למ"ד עולין מבטלין. תירץ ר"י ז"ל דבשלמא בקרנות קרייה רחמנא בהדיא דם השעיר, ולהכי מאן דסבירא ליה עולין מבטלין אית ליה למימר שאין מערבין לקרנות, אבל בהזאה שעל טהרו של מזבח לא כתיב ביה בהדיא דם השעיר וכיון דכן אע"ג דמערבין כך גזירת הכתוב ולא תיקשי למ"ד עולין מבטלין. (ריטב"א יומא נז:)

וניתיב לפנים והדר ניתיב לחוץ כיון דאיכא חטאת ואשם דכי נכנס דמן [א] פסולין לא פסיקא ליה: שהיה ר"ע אומר [וכו']: אמר רב יהודה אמר שמואל משל [ב] למה הדבר דומה לתלמיד שמזג לרבו בחמין ואמר לו מזוג לי אמר לו במה אמר לו לא בחמין אנו עסוקין עכשיו בין בחמין בין בצונן הכא נמי מכדי בחטאת עסקינן [ג] ואתי [1]חטאת דכתב רחמנא ל"ל [ד] אלא לאו חטאת קאמינא לה אלא כל קדשים מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע מכדי איתרבו כל קדשים לגבי [ה] מזבח לענין [א]מריקה ושטיפה חטאת דכתב רחמנא ל"ל ש"מ חטאת אין מידי אחרינא לא והא [ו] לא דמיא אלא לתלמיד שמזג לרבו בין בחמין בין בצונן אמר [ז] לו אל תמזוג לי אלא חמין [ח] אלא טעמא דר"ע מחטאת וכל חטאת [א]דתניא [1]חטאת אין לי אלא חטאת קדשי קדשים מנין ת"ל כל חטאת קדשים קלים מנין ת"ל וכל חטאת דברי ר"ע אמר לו רבי יוסי הגלילי [ב]אפילו אתה מרבה כל היום כולו איני שומע לך אלא חטאת אין לי אלא חטאת יחיד חטאת צבור מנין ת"ל כל חטאת ואין לי אלא חטאת זכר חטאת נקבה מנין ת"ל וכל כלפי לייא אלא ה"ק אין לי אלא חטאת נקבה חטאת זכר מנין ת"ל וכל חטאת וסבר רבי יוסי הגלילי האי קרא להכי הוא דאתא [ג]והתניא רבי יוסי הגלילי אומר (לפי שמצינו) כל הענין כולו אינו מדבר אלא בפרים הנשרפים ושעירים הנשרפים לשרוף פסוליהן אבית הבירה ולעמוד בלא תעשה על אכילתו אמרו לו חטאת שנכנס דמה לפני ולפנים מנין אמר להם [2]הן לא הובא [ט] לדבריו דר"ע קאמר:

מתני' [ד][ב]חטאת שקבל דמה בשני כוסות יצא אחד מהן לחוץ הפנימי כשר נכנס אחד מהם לפנים ר' יוסי הגלילי מכשיר בחיצון וחכמים [ג]פוסלין א"ר יוסי הגלילי מה אם במקום שהמחשבה פוסלת בחוץ לא עשה את המשויר כיוצא מקום שאין המחשבה פוסלת בפנים אינו דין שלא נעשה את המשויר כנכנס [ה]נכנס לכפר אע"פ שלא כפר פסול דברי ר"א ר"ש אומר עד שיכפר רבי יהודה אומר [ד]אם הכניס שוגג כשר כל הדמים פסולין [י] שנתנו ע"ג המזבח לא הרצה הציץ אלא על הטמא [ה]שהציץ מרצה על הטמא [ו]ואינו מרצה על היוצא:

גמ' [ד]תניא א"ר יוסי הגלילי ק"ו ומה במקום שמחשבה פוסלת בחוץ לא פסל דם שבחוץ את שבפנים מקום שאין מחשבה פוסלת בפנים אינו דין שלא יפסול דם שבפנים את שבחוץ א"ל הרי הוא אומר [1]אשר יובא מדמה אפילו מקצת דמה אמר להם ק"ו ליוצא מעתה ומה במקום שאין מחשבה פוסלת בפנים פוסל דם שבפנים את שבחוץ מקום שמחשבה פוסלת בחוץ אינו דין שיפסול דם שבחוץ את שבפנים אמרו לו הרי הוא אומר אשר יובא הנכנס פוסל ואין היוצא פוסל ותהא מחשבה בפנים פוסלת מקל וחומר ומה במקום שלא פסל דם שבחוץ את שבפנים מחשבה פוסלת בחוץ מקום שפסל דם שבפנים את דם שבחוץ אינו דין שתהא מחשבה פוסלת בפנים הרי הוא אומר [3]ביום השלישי

ניתיב בפנים והדר ניתיב בחוץ. דהא לר"א שאר דמים הנכנסין להיכל כשרין חוץ מחטאת ואשם כדקתני מתני': **כיון דאיכא חטאת ואשם.** שאם נתערבו [יא] דמם בדמים הפנימיים לא מצי למימר יתן בפנים ואח"כ יתן בחוץ משום דמיפסלי חיצונים לא פסיקא ליה. ואי"ת ליפסלינהו לחיצונים להכשיר פנימיי' למפסלינהו בידים לא קאמר ר"א ומוטב להמתין עד שקיעת החמה ויפסלו מאליהן וישפכם לאמה: **משל דרבי עקיבא.** דמשמע ליה שאר כל הדמים בכלל כל חטאת אשר יובא מדמה [ויקרא ו] למה הדבר דומה לתלמיד שמזג לו לרבו יין בחמין וכו': **לא בחמין אנו עסוקין.** וכיון שאני אומר לך מזוג סתם בחמין הייתי אומר לך עכשיו הנני אומר לך בין בחמין בין בצונן כלומר העוסק בדבר אין רגיל להזכירו כשמדבר בו ואם מזכירו בדעתו להוסיף אחרים עמו ואומר אף זה שהייתי עסוק בו יהא בכלל: **ה"ג מכדי בחטאת עסקינן ואתי.** כולה פרשה: **חטאת דכתב רחמנא ל"ל.** לכתוב ואם יובא מדמה וגו': **אלא ה"ק לאו [יב] חטאת לחוד קאמינא.** אלא אף חטאת כשאר קדשים אשר יובא וגו' דלא תימא חטאת לא תיפסול שכן מצינו חטאת נכנסת להיכל בחטאות הפנימיות: **מכדי איתרבו כל הקדשים.** (לעיל) [לקמן] מהאי קרא לענין שיהו טעונים מריקה ושטיפה כלי מתכות שנתבשלו בהן כדילפינן בפרק דם חטאת (לקמן צו:) מקדש קדשים היא וסמיך ליה וכל חטאת אשר יובא ואי שאר קדשים נמי מיפסלי ל"ל למיכתב חטאת [יג] ליכתוב ואשר יובא מדמה ש"מ חטאת דוקא קאמר: **הא לא דמיא כו'.** מסקנא דקושיא היא: **אלא חטאת יחיד.** דהא כתיב הך פרשת חטאת אצל פרשת אשם ופרשת שלמים ותודה שהן של יחידים [יד]: **כלפי לייא.** סתם חטאת יחיד נקבה היא: **להכי הוא דאתא.** לחטאת חיצונה שנכנס דמה לפנים: ה"ג **כל הענין הזה אינו מדבר כו'** ול"ג לפי שמצינו. ואדרבנן פליג בת"כ דמוקמינן [טו] ליה ליפסול חטאת החיצונה שנכנס דמה לפנים ואמר להו אין המקרא מדבר אלא בפנימיות שדמם נכנס לפנים מצוה [טז] ואמר קרא שאם אירע בהן פסול ישרפו אבית הבירה בעזרה ולא חוץ לג' מחנות כמצותן [יז] כדכתיב בהאי קרא (ויקרא ו) בקדש באש תשרף שתהא שריפתה בקדש וליתן לא תעשה על אכילתן בין כשרין בין פסולין כדכתיב (שם) לא תאכל דבמקומן לא נאמר לאו על אכילתן וכתבו כאן: **אמרו לו לדבריך חטאת החיצונית שנכנס דמה לפנים מנין.** שנפסלה: **אמר להו הן לא הובא את דמה.** כתיב גבי שעיר החטאת ששרפו בני אהרן וקאמר להו משה הן לא הובא את דמה הא הובא בדין שרפוה: **לדבריו דר"ע.** דמוקי ליה בהכי ומרבה והולך שאר קדשי [יח] קדשים קאמר דאין לו לרבות בו אלא חטאת [יט]: **מתני' יצא אחד מהם לחוץ.** חוץ לעזרה: **הפנימי כשר.** ונותן ממנו מתנותיו והקרבן עולה לו: **נכנס אחד מהן לפנים.** להיכל: **מכשיר בחיצון.** לתת ממנו מתנותיו והקרבן כשר: **וחכמים פוסלין.** וטעמייהו מפרש בגמרא: **ומה אם במקום שהמחשבה פוסלת בחוץ.** כלומר מה בחוץ שהוא מקום שהמחשבה פוסלת בו אם חישב בשחיטה ע"מ לזרוק דמה בחוץ פסול: **לא עשה.** אגל מוציא מקצת הדם בחוץ [כ]: **את המשויר.** בפנים כיוצא כדאמריתו הפנימי כשר. וטעמא ילפינן בגמ': **מקום שאין המחשבה פוסלת בפנים.** כלומר היכל שהוא מקום שאין מחשבה פוסלת [כא] בפנים שאם שחט ע"מ ליתן את הניתנין בחוץ בפנים כשר כדאמרי' בפרק כל הפסולין (לעיל לו.) אינו דין כו': **עד שיכפר.** בהיכל: **ואין הציץ מרצה על היוצא.** דאמרינן בפרק שני (לעיל כג:) הא אינו נושא אלא עון טומאה ואע"ג דפסולין שעלו לא ירדו ארצויי מיהא לא מרצו: **גמ' לא פסל דם שבחוץ את דם שבפנים.** אם הוציא אחד מן הכוסות השני כשר: **מדמה אפילו מקצת.** מדלא כתיב את דמה. ורבי יוסי הגלילי לטעמיה דאמר האי קרא בחטאות הפנימיות כתיב ופסול דחיצונה שנכנס דמה לפנים מהן לא הובא את דמה והאי כוליה משמע: ה"ג **אמר להן ק"ו ליוצא מעתה.** מהשתא דאוקימתון האי קרא להכי: **הנכנס פוסל את המשויר ואין היוצא פוסל את המשויר.** דמדמה מיעוטא הוא דמה של מובאת ולא דמה של יוצאת: **ותהא מחשבה פוסלת כו'.** [ו] הש"ס קבעי לה ולא גרס לה בת"כ במילתיה דרבי יוסי הגלילי דהא לדידיה נמי איכא למיבעי: **הרי הוא אומר.** במחשבת חוץ למקומו שלישי דמוקמינן בפרק ב' (לעיל דף כח:) תניהו לענין חוץ למקומו והכי נקיט ליה בלשון שלישי דאין מחשבת מקום פוסלת אלא אם כן משולש בדם ובשר ואימורין כגון חוץ לעזרה שבשעת היתר הבמות מצויין [כב] שלשתן בו לאפוקי מחשבת הכנסה [כג] דלאו מקום בשר ואימורין הוא: [ז] **ולא** [כד] **תהא מחשבת חוץ למקומו פוסלת בק"ו.** ממחשבת הכנסה: **פגול זה הוא חוץ למקומו.** דאיכא דמפיק לתרוייהו מקרא אריכא דפרשת צו [ויקרא ז] [ח] והאי דפרשת קדושים תהיו

עכשיו בין בחמין בין בצונן. דמזוג לי לישנא דיתורא [כה] הוא דבמזיגה של חמין היו עסוקין ובא לומר ולרבות אפילו צונן: **מכדי איתרבו כל הקדשים לענין מריקה ושטיפה.** תימה דלמא ר"ע סבר לה כמ"ד לקמן (דף צו:) קדשי קדשים טעונין מריקה ושטיפה ולא קדשים קלים ואתי חטאת לרבות קדשים קלים: **ת"ל כל חטאת.** ע"ע בריש אלו עוברין (פסחים מג:) דפליגי בדרשה דכל ובבכורות (דף לד.) [ט]: **אין לי אלא חטאת נקבה חטאת זכר מנין.** תימה כיון דבכבר ריבה חטאת צבור איתרבי לי' חטאת זכר דאין נקבה בצבור ואי הוה גרסי' איפכא ניחא [כו] תימה לרבי יוסי הגלילי דנפקא ליה מהן לא הובא תיקשי ליה דאין לי אלא חטאת ציבור זכר כגון שעיר דר"ח חטאת יחיד ונקבה מנין [כז]: **ותהא מחשבה פוסלת בפנים מק"ו.** תימה מה לחוץ שכן פסל בו שאר קדשים תאמר בפנים שלא פסל בו אלא חטאת ועוד מה לחוץ שכן פסל בו בשר תאמר בפנים שלא פסל בו אלא דם ועוד מה לחוץ שכן נפסל בכל ענין דם היוצא תאמר בפנים דאין נפסל אלא לכפר:

מסורת הש"ס

א) ת"כ צו פ"ח ה"א, ב) מנחות פט., ג) פסחים פג. ת"כ שם ה"ח, ירוש' פסחים פ"ז ה"ט, ד) ת"כ שם ה"ב, ירוש' שם, ה) ת"כ שם ה"ד, ירוש' שם, ו) עיין רש"ק וחילופי גרסאות ובספר פנים מאירות, ז) שייך לע"ב, ח) ע' לעיל כח:, ט) [ועי' תו' פסחים מג: ד"ה מאן, מנחות נו: ד"ה אמר, נדה עג. ד"ה תלמוד לומר].

שינויי נוסחאות

א] דמן לפנים פסולין (*ש"מ): ב] נ"ל משל דר"ע (*ש"מ וכ"ה ברש"י): ג] נ"ל עסיק. וכן ברש"י (*שמכ"י): ד] ל"ל לאו בחטאת קאמינא לך כנ"ל והשאר נמחק (*ש"מ): ה] תיבות לגבי מזבח נמחק (*ש"מ וב"ש): ו] נ"ל הא (*ב"ש): ז] ואמר (*ש"מ): ח] בחמין (ש"מ): ט] בכתה"י נוסף את דמה. וכ"ה ברש"י: י] הפסולין (*ש"מ): יא] נ"ל נתערב (*ש"מ): יב] לאו בחטאת לחוד קאמינא לך כנ"ל והד"א עם שלפניו (שמכ"י): יג] נ"ל וכל חטאת (ש"מ): יד] נ"ל יחיד (ש"מ): טו] דמוקמי (כתה"י): טז] נ"ל כמצותה (צ"ק). ובכתה"י כלפנינו: יז] נ"ל כמצותן בכשרות (ש"מ): יח] תיבת קדשי ליתא בכתה"י וד"ו: יט] נ"ל חטאות (ש"מ): כ] בחוץ את המשוייר כו' הד"א (שמכ"י וצ"ק): כא] נ"ל פוסלת בו. ותיבת בפנים נמחק (*ש"מ): כב] בכי"פ מותרין: כג] הכנסת פנים (כי"פ). נ"א מחשבת היכל. ותיבת הכנסה נמחק (ש"מ): כד] ס"א ולא תהא מחשבה פוסלת בחוץ. כלומר מחשבת חוץ לזמנו או חוץ למקומו לא תהא פוסלת מקל וחומר (ש"מ): כה] נ"ל יתירא (ב"ש): כו] נ"ל הוה ניחא (צ"ק). ובש"מ נוסף אין לי אלא חטאת נקבה חטאת זכר מנין ת"ל כל חטאת ואין לי אלא חטאת יחיד דביחיד נמי איכא זכר כגון שעיר נשיא חטאת צבור מנין ת"ל וכל חטאת. א"נ יש לישב גירסת רש"י וה"ק חטאת זכר ביחיד מנין דצבור שאני דלא אפשר נקבה בהן. ע"כ. ועי' ל"ק וקדשי דוד: כז] בש"מ נוסף וי"ל מכ"ש דלא מצינו הכשר בפנים ליחיד. וכ' בגליון דאף דכפרו של כה"ג מצינו לו הכשר בפנים, י"ל דס"ל לר"י הגלילי כמ"ד ביומא דף נ דמקרי חטאת השותפין עיי"ש:

עין משפט נר מצוה

עא א מיי' פ"ח מהל' מעה"ק הלכה יד:

עב ב ג מיי' פ"ב מהל' פסה"מ הלכה טו:

עג ד מיי' שם הלכה טז:

עד ה מיי' פ"א שם הלכה לד ופ"ד מהלכות ביאת מקדש הלכה ז:

עה ו מיי' פ"א מהל' פסה"מ הלכה לה:

תורה אור השלם

1. וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף: ויקרא ו, כג
2. הֵן לֹא הוּבָא אֶת דָּמָהּ אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אָכוֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוֵּיתִי: ויקרא י, יח
3. וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא: ויקרא ז, יח

מוסף רש"י

כלפי לייא. שתי מלות הן, כלפי היכן דבר זה נוטה, הא איפכא מסתברא. לייא היכן וחבירו בברכות בפרק הרואה (ברכות נח.) אלבי לנהרא כגני לייא, חרסים שבורים להיכן הולכין (פסחים ה:) **כל הענין כולו.** כל פרשה זו וכל חטאת אשר יובא מדמה, דמוקי לה רבנן בחטאת החיצונה שהכניס דמה לפנים וזה פסול שלה וקאמר רחמנא שישרף, פליג ריה"ג ומוקי בחטאת הפנימית, כגון פר העלם דבר של צבור אשר יובא מדמה כמצותה אל אהל מועד לא תאכל באש תשרף, ובכשרה לא אצטריך קרא, דהא כתיב בגופיה ושרף אותו על עצים וגו', אלא שאם נפסלה ביוצא ובטומאה, בא הכתוב ללמדך שתשרפנה בבית הבירה ולא חוץ לג' מחנות כמצותה, וליתן ל"ת על אכילתה: **שנכנס דמה לפני ולפנים מנין.** לך שהיא פסולה: הן לא הובא. מדאמר ליה משה לאהרן הן לא הובא, הא הובא בת שריפה היא ושפיר עביד דשרפוה לאלתר (פסחים פג.):

שיטה מקובצת

כיון דאיכא חטאת ואשם דכי נכנס דמן פסולין. וא"ת ויתן בפנים ומה בכך אם יפסול החיצון כיון דסופו ליפסל דאמרי רבנן ישפוך לאמה. ותירץ רש"י הא דאמר ישפוך לאמה היינו לאחר שיפסל בשקיעת החמה ומוטב שיפסלו שניהם ממילא בשקיעת החמה וישפכו לאמה ולא פסלינן לחיצון בידים: קדשים קלים מנין. תימה תיפוק לי דהא איתרבו כל הקדשים למריקה ושטיפה: רש"י ד"ה הרי הוא אומר כו' אא"כ משולש בדם ובשר ואמורים כגון חוץ לעזרה וכו'. נ"ב והראב"ד פירש שיהא מקום המחשב עליו משולש בדם ובבשר ובאמורין כלומר כל מה שיוציא מהן לאותו מקום שיפסל לפיכך אם יחשב בהן להוציא לאותו מקום פוסל במחשבה והיינו חוץ, אבל בפנים אם יכניס בו כשר בשר לדם אשר רחמנא ולא כשר, הלכך אם יחשב בו להכניסו שם כשר. ע"כ מצאתי בספר ישן (ב"ש):

א)מקום שיהא משולש בדם בבשר באימורים ולא תהא מחשבה פוסלת בחוץ מקל וחומר ומה מקום שפסל דם שבפנים את שבחוץ אין מחשבה פוסלת בפנים מקום שלא פסל דם שבחוץ את שבפנים אינו דין שלא א] יהא פוסל מחשבה בחוץ ת"ל 1שלישי ב] חוץ לזמנו פיגול חוץ למקומו אבשר [היוצא לחוץ פסול] הנכנס לפנים כשר שיהא בדין שפסול ומה במקום שלא פסל דם שבחוץ את שבפנים בשר היוצא לחוץ פסול מקום שפסל דם שבפנים את שבחוץ בשר הנכנס בפנים אינו דין שיפסול הרי הוא אומר 2מדמה 3)בדמה ולא בשר ג] ק"ו ד] מעתה ומה במקום שפסל דם שבפנים את שבחוץ בשר הנכנס לפנים כשר מקום שלא פסל דם שבחוץ את שבפנים בשר היוצא לחוץ אינו דין שכשר הרי הוא אומר 3ובשר בשדה טרפה לא תאכלו ג) גכיון שיצא בשר חוץ למחיצתו נאסר תנו רבנן 4פנימה אין לי אלא פנימה היכל מנין ת"ל אל הקדש פנימה ה] ויאמר קודש ואל יאמר פנימה אמר רבא ו] בא זה ולימד על זה מידי דהוה אתושב ושכיר דתניא 7)5תושב דזה קנוי קנין עולם שכיר זה קנוי קנין שנים יאמר תושב ואל יאמר שכיר ואני אומר קנוי קנין עולם אינו אוכל קנוי קנין שנים לא כ"ש אילו כן הייתי אומר תושב זה קנוי קנין שנים אבל קנוי קנין עולם יהא אוכל בא שכיר ולימד על תושב שזה קנוי קנין עולם וזה קנוי קנין שנים הואינו אוכל א"ל אביי בשלמא התם תרי גופי נינהו ז] ואע"ג דה"ל לקרא למכתב נרצע לא יאכל ואידך אתי בק"ו ט)מילתא דאתי בק"ו טרח וכתב לה קרא אלא הכא כיון (דאיכא) דאיפסל בהיכל (הכא) לפני ולפנים מאי בעי אלא אמר אביי לא נצרכא אלא לדרך משופש א"ל רבא והא הבאה כתיב ביה אלא אמר רבא כל מידי דחשיב עליה לפני ולפנים לא מיפסל בהיכל בעי רבא פר העלם דבר של צבור ושעיר עבודת כוכבים שהכניס דמן לפני ולפנים מהו מי אמרי' אל הקודש פנימה כל היכא דקרינן אל הקודש קרינן ליה פנימה כל היכא דלא קרינן אל הקודש לא קרינן פנימה או דלמא שלא במקומן הוא ואם תימצי לומר ישלא במקומן הוא פר ושעיר של יום הכיפורים שהזה מדמן על ח] הבדים והוציאן להיכל והכניסן מהו מי אמרינן מקומן הוא או דלמא הואיל ונפק נפק ואם תימצי לומר זהואיל ונפק נפק הזה מדמן על הפרכת

תהיו ו) מיבעי ליה כדפרישית מקום משולש: **בשר היוצא לחוץ פסול.** מובשר בשדה נפקא לן לקמן: **דמה ולא בשרה.** דתרי דמה כתיבי אשר יובא מדמה והן לא הובא את דמה חד למעוטי בשר: **ק"ו.** לבשר היוצא מעתה שלא יפסל: **בשדה.** בלא מחילות משמע ודריש ליה לכל הבשר שטעון ט] מחילה טריפה הוא ביוצא ולא תאכל ודם היוצא ק"ו מבשר אתי ועוד נפקא לן מהן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה אמר להן שמא הכנסתם י] לפנים א"ל הן לא הובא את דמה אל הקדש (פנימה) שמא חוץ למחיצתה יצתה אמרו לו פנימה היתה הכי דרשינן ליה לקמן בפ' טבול יום (דף קא.): יא] **הן לא הובא וגו' פנימה.** אין לי אלא שנכנס דמה לפני ולפנים יב]: **בא זה ולימד על זה.** דאי כתב קדש ולא כתב פנימה הייתי אומר קדש זה לפני ולפנים יג]: **בא פנימה.** שהוא מיותר ולימד על קדש שהוא היכל: ז) תושב כהן ושכיר לא יאכל קדש: **קנוי קנין עולם.** נרצע שמיושב אצלו עד היובל: **קנין שנים.** עבד עברי שעתיד לצאת בשביעית: **אינו אוכל.** בתרומה שאין גופו קנוי לכהן: **בשלמא התם.** איכא למימר בשני מקראות סתומים בא זה ולימד על זה: **דתרי גופים נינהו.** אין אזהרתו של זה כמשמעו יד] של זה וכל אחד מלמד על עצמו. ואי משום דאיכא למפרך נכתוב נרצע בהדיא ולא נבעי שכיר ה"ל שכיר כו' כלומר לאו טו] משום דבמשמעות הוא אלא משום דאתי בק"ו ואיכא לשנויי מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב ליה קרא השתא דסתימי כ"ש דשפיר שנינן בא זה ולימד על זה: **אלא הכא.** דאזהרת לפני ולפנים בכלל היכל היא דהא לא יכנס לה אלא דרך היכל אין כאן אלא פסול היכל וכיון דמהיכל איפסיל ליה לפני ולפנים מאי יז] בעי הכא למיפסל הרי פסול ועומד והיה לו לפרש היכל ולשתוק שלא ישנה מקרא של חנם שאינו מלמד כלום: **לא נצרכא.** האי פנימה אלא לדרך משופש שלא כדרכו כגון דרך גגין ועליות בית יח] המקדש בלולין דהשתא הוצרך ללמד על עצמו ואי משום דאתי בק"ו אפ"ה טרח וכתב לה קרא. ומשופש יט] עקום כך שמו במנחות בהקומץ רבה (דף כז:): **והא הבאה כתיב.** ומשמע דלא מיפסיל אלא דרך הבאה: **אלא אמר רבא.** לעולם דעייליה דרך פתחים ואשמועי' קרא דהיכא דחשיב עליה מתחילתו להכניסו [לפני] ולפנים ותחילת הבאתו להיכל ע"מ פנים היה לא מיפסיל עד דמטי לפנים ואם החזירו כ] לחוץ כשר: **פר העלם דבר.** שמצות כפרתו בהיכל והכניסו לפני ולפנים: **מהו.** מי אמרינן כל היכא דקרינן ביה פסול דאל הקדש כגון בחטאות החיצונות: **קרינא ביה פסול דפנימה כו'.** דהא כי הדדי כתיבי: **או דלמא שלא במקומו הוא.** והויא הכנסה ומיפסיל: **והוציאן להיכל.** להזות על הפרכת כמשפטן: **מקומן הוא.** שהרי הוזקקו לשם תחילתן: **או דלמא כיון דנפק.** בעשיית כל מצותו נפיק ליה לגמרי והוה ליה שלא מקומו: והוציאו

מקום משולש. פירשתי לעיל בסוף פרק שני (דף כט. ד"ה למקום): **ולא תהא מחשבה פוסלת בחוץ** מק"ו. תימה כיון דלא ידע דרשה דשלישי זה חוץ לזמנו ופיגול זה חוץ למקומו בלאו ק"ו נמי לא תהא מחשבה פוסלת. וא"ת לא תהא יציאת חוץ פוסלת בלא לכפר ק"ו מבפנים שלא פסל את המשויר וגם חטאת דוקא מק"ו וי"ל כיון דנפקא לן מקרא דבשר נפסל כא] הוה הדין כל דמים: **דמה ולא בשרה.** לקמן כב] (דף לג) דרשינן דמה של זו ולא דמה של אחרת וק"ק ל"ל למעוטי בשרה הא לכפר כתיב: **כיון שיצא בשר חוץ למחיצתו נאסר.** פי' בקונטרס ודם היוצא מק"ו מבשר אתי ועוד נפקא לן מהן לא הובא את דמה וגו' אמר כג] שמא הכנסתם את דמה לפנים אמרו הן לא הובא את דמה אל הקדש שמא חוץ למחיצתה יצתה אמרו לו פנימה היתה הכי דרשינן ליה לקמן בפרק טבול יום (דף קא.) ולא דק דלקמן דריש מבקדש היתה כד] וצ"ע בפ' כיצד צולין (פסחים פב.) דדריש לענין בשר היוצא ועוד בפרק בהמה המקשה (חולין סח.) דהיכא תנא דלא דריש התם ובשר בשדה לענין יוצא: **לא נצרכא אלא לדרך משופש.** פי' בקונטרס כגון כה] גגין ועליות בית קדשי הקדשים בלולין. וקשה דבהקומץ רבה (מנחות דף כז:) דרשי רבנן אל הקדש בלא יבא אבל מבית לפרכת ואל פני הכפרת בלא ימות ופריך לכתוב אל הקדש ומבית לפרכת ולא בעי אל פני הכפרת ומשני למעוטי דרך משופש והשתא ל"ל קרא תיפוק ליה דרך גגין מדכתיב ואל יבא דמשמע דרך ביאה כדממעטינן בפרק ב' דשבועות (דף יז:) טמא שנכנס דרך גגין להיכל ונראה לפרש דבשבועות איירי כשפיחת את התקרה אבל כו] הכא כשנכנס דרך לול שהיה בעליית בית קדשי קדשים שבו היו משלשלים את האומנים בתיבות ח) דדרך ביאה הוא דלכך נעשה א"נ כמו שפירש בקונטרס במנחות (שם) שחתך כז] החומה לפני ולפנים ועשה פתח בדרום או בצפון ונכנס ולא נכנס בפתח שבמזרח שהיה כח] פניו למערב ועוד פירש בקונטרס התם א"נ נכנס בפתח מזרח ולדד באלכסון הלכתא כט] בצדדין לא מיחייב דאל פני בעינן שיהו פניו ל] אל פנים מזרחיים של כפורת ועוד יש לפרש דרך משופש כגון דרך לול שהיה אחורי בית הכפורת כדאמר בסוף איזהו מקומן (לעיל דף נה:) שנים לפר בר והקשה ה"ר יעקב דאורלינ"ש ל"ל קרא למעוטי בהקומץ רבה ט) דרך משופש תיפוק לי מדכתיב ואל יבא כדדייקינן הכא והא הבאה כתיבא בי' ויש לחלק בין הבאת הדם לביאת גוף האדם לא]:

עין משפט נר מצוה

עו א מיי' פרק יא מהלכות מעה"ק הלכה ז:
ב מיי' פ"ב מהל' פסה"מ הלכה יז
עז ג מיי' פרק יא מהלכות מעה"ק הלכה ו:
עח ד ה מיי' פרק ו מהלכות תרומות הלכה ה:
עט ו ז מיי' פרק ג מהלכות פסה"מ הלכה יד:

◆

מוסף רש"י

משולש בדם בבשר באימורים. ולימד על מחשבת חוץ למקומו שאינה מועלת אלא או בקדשי קדשים שחישב עליהם לאוכלם חוץ לעזרה, או בקדשים קלים לאוכלם חוץ לעיר, פרט למחשב לאכול בהיכל דלא פסיל, דבעינן שיחשב על מקום המשולש בדם בבשר ואימורין, היינו חוץ לעזרה בשעת היתר הבמות, לאפוקי היכל שאין בו הקטרת אימורין ולא אכילת בשר (לעיל כט.): **דמה.** אשר יובא מדמה: **ולא בשר.** שאם נכנס בשרה להיכל אינה נפסלת (לעיל יא.) **ובשר בשדה.** מבשדה יתירה קא דייק, כשדה שאין בו מחילות, ולמדנו מכאן קדשי קדשים חוץ לקלעים ועובר שהוציא את ידו בשעת שחיטת אמו (מכות יח.). כלומר חוץ למחיצתו דהיינו לאויר, שרחם זה הוה ליה מחיצה להתירו בשחיטה, וכיון שיצא הרי הוא כטרפה ולא תאכלו, וכל מי שיש לו מחיצה ויצא, כגון בשר קדשים שיצאו, נמי מהאי קרא נפקא לן (חולין סח.) **מידי דהוה אתושב ושכיר.** דכתיב גבי תרומה למידרש הכי: **תושב.** האמור אצל תרומה תושב כהן ושכיר לא יאכל קדש: **זה קנוי קנין עולם.** עבד עברי הנרצע ביד כהן, ואף על פי כן אין גופו קנוי לו כשאר עבדים כנעניים לאכול בתרומה (קדושין ד. וכעי"ז יבמות ע.) **זה קנוי קנין שנים.** סתם עבד שיוצא בשש שנים: שלא הגיע לו עדיין שש שנים: **אילו כן.** דלא נאמר אלא תושב, **הייתי אומר תושב זה קנוי קנין שנים.** משום הכי אסור בתרומה, בא שכיר יתירא ולימד על כרחך דהאי קרא לנרצע אתא, וכיון דתרי כתיבי מסתברא דתושב זה המיושב אצלו לזמן מרובה ושכיר זה העומד לצאת (יבמות שם). דעל כרחך חד מינייהו לנרצע הוא דאתא ומאחר שכתבו שניהם משמעותא דנרצע מתושב אתיא, שהוא מיושב אצלו יותר מן הקנוי לשש שנים: **התם תרי גופי נינהו.** נרצע ושאינו נרצע שני גופים הם ואפשר להיות שניהם בביתו של כהן: **מילתא דאתי בקל וחומר.** כלומר ואפילו פירש הכתוב נרצע לא יאכל וחזר ופירש על שאינו נרצע ואע"פ שלא הוצרך לכותבו, הייתי יכול לתרץ ולומר דאע"ג דהוי שכיר מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא, לפיכך כשכתבו התם י"ל בא זה ולימד על זה ואין לנו להקשות יכתוב נרצע בפירוש ולא יכתוב שכיר (קדושין שם) **משופש.** כמו מסובש, דפ"א ובי"ת מתחלפין דכתיב (נשפה) [נשפת] וכתיב נשבה בו (מנחות כז:):

◆

שיטה מקובצת

תוד"ה כיון. פירש בקונטרס כו' אמרו לו פנימה היתה. משמע דאם יצאת לחוץ שפיר עבדו דאשתרוף מפני שהיה נפסל ביוצא והתם מיירי בדם (מהר"פ):

מסורת הש"ס

א) [לעיל כט. לו.], **ב)** [לעיל יא.], **ג)** [מכות יח. חולין סח.], **ד)** יבמות ע. קידושין ד. ת"כ אמור פ"ד הי"ז, ספרי קרח קיז, ירושלמי יבמות פ"ח ה"א, **ה)** [פסחים יח: וש"נ], **ו)** ויקרא יט, ז, **ז)** ויקרא כב י, **ח)** פסחים כו. מדות פ"ד מ"ה, **ט)** מנחות כז: וש"ס.

◆

תורה אור השלם

1. וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף: ויקרא ו, כג
2. וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא: ויקרא ז, יח
3. וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ: שמות כב, ל
4. הֵן לֹא הוּבָא אֶת דָּמָהּ אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אָכוֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוֵּיתִי: ויקרא י, יח
5. וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשַׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ: ויקרא כב, י

◆

שינויי נוסחאות

א] שלא תהא מחשבה פוסלת בחוץ (כתה"י): **ב] שלישי זהו חוץ לזמנו פיגול זהו חוץ למקומו כצ"ל** (ש"מ): **ג] בשרה** (כתה"י): **ד] צ"ל ק"ו לבשר היוצא** (ש"מ). **ובכתה"י ק"ו ליוצא: ה] תיבת פנימה נמחק** (ש"מ): **ו] צ"ל רבה** (*הגרי"ב): **ז] צ"ל נינהו דאי נמי כתב רחמנא נרצע לא יאכל הוה ליה שכיר מילתא דאתי בק"ו ומילתא דאתי וכו'** (ש"מ): **ח] על בין הבדים** (כתה"י): **ט] הטעון מחיצה ויצא דטריפה הוא ולא תאכל** (ש"מ): **י] הכנסתם דמה לפנים** (כתה"י): **יא] בש"מ מה"ד פנימה. הן לא וכו': יב] בש"מ נוסף דהיינו פנימה: יג] ולפנים בא כו' הד"א** (*שמכ"י וצ"ק): **יד] צ"ל במשמעותו** (רש"ש): **טו] ה"ל שכיר הת"ד** (שמכ"י). **וראה לעיל אות ז': טז] בכי"פ לאו פירכא היא משום וכו': יז] היכי בעי** (כי"י): **יח] צ"ל בית קדש הקדשים** (*שמכ"י וכ"ה בתוס'): **יט] צ"ל משופש משובש כך שמעתי במנחות. ותיבת עקום נמחק** (צ"ק). **אבל בכתה"י וש"מ איתא: כ] החזירו מהיכל לחוץ** (ש"מ): **כא] נפסל בכל גווני הוא הדין כו' כנלצ"ל** (באה"מ): **כב] צ"ל לעיל (יא ע"א)** (צ"ק): **כג] אמר להם** (ש"מ): **כד] היתה נמחק** (ש"מ): **כה] כגון דרך גגין** (ש"מ): **כו] אבל במנחות איירי כשנכנס כצ"ל ותיבת הכא נמחק** (ש"מ): **כז] שם ברש"י שחתר: כח] שם ברש"י שיהא: כט] צ"ל והילך בצדדין** (שמכ"י): **ל] פניו** (ש"מ במנחות שם): **לא] בש"מ נוסף דהיינו ביאה ריקנית:**

◆

ליקוטים

והא הבאה כתיב ביה. [טמא שנכנס למקדש דרך גגין פטור משום דאינו דרך ביאה]. ונראה דאם שהה שם שיעור השתחוייה דחייב אף שנכנס דרך גגות דלא גרע מטהור שנכנס ונטמא שם דקי"ל דאם שהה חייב אף דלא קרינן ביה ואל המקדש לא תבא כו'. וא"ת דבסוף פרק ח' דזבחים אמרינן תנו רבנן פנימה אין ליה אלא פנימה היכל מנין ת"ל אל הקדש פנימה והקשו כיון דאיפסלה בהיכל לפני ולפנים מאי בעי ותירץ אביי לא נצרכה אלא לדרך משופש, אמר ליה רבא והא הבאה כתיב בה. ואי אמרת דמדרך ביאה לא מימעט דרך משופש אלא בדלא שהה אבל אם שהה לא מימעיט, אימא דקרא דפנימה מיירי בנכנס דרך משופש ושהה. י"ל דשאני דם דאין לחלק בין שהה ללא שהה וכיון דלא מיפסיל משום כניסתו לאלתר תו לא מיפסל, אך גבי ביאת אדם יש לחלק בין שהה ללא שהה משום דכל דלא שהה עדיין הביאה הראשונה קיימת ומשום אותה ביאה אין לחייבו כיון שלא היתה דרך ביאה אך בשהה כבר כלתה ביאה ראשונה וחשיב כביאה שניה. אך מדברי התוס' נראה דס"ל דכי ממעטינן גבי ביאה ריקנית כל שאינו דרך ביאה הוא אפילו שהה, שהרי הקשו דלמה לי קרא דאל פני הכפרת תיפוק ליה משום דכתיב ואל יבא, והוכרחו לומר דדרך משופש הוי דרך ביאה. משמע דס"ל דמאל יבוא ממעטינן כל שאינו דרך ביאה אפילו שהה מדלא אוקמוה לקרא דאל פני הכפורת בדשהה דלא מימעט מאל יבוא. ומיהו נ"ל דאף דס"ל לתוס' דכל היכא דכתיב ביאה ממעטינן כל שאינו דרך ביאה אף אם שהה, מ"מ מודו גבי ביאת טמא דאם נכנס דרך גגין ושהה דחייב וכמו שכתבנו לעיל, משום דשאני ביאת טמא דקי"ל דאפילו טהור שנכנס ונטמא שם אם שהה חייב ואע"ג דלא קרינן ביה ואל המקדש לא תבוא שהרי בשעת ביאה טהור היה אפ"ה חייב ואזהרתיה מדכתיב ולא יטמאו את מחניהם וכתיב וישלחו וכמו שכתבו התוס' בפ"ב דשבועות דף טז ד"ה תנהו יע"ש, ומש"ה היכא דנכנס דרך גגין דין הוא דליחייב אם שהה דאע"ג דמשום ביאה פטור משום דחשיב כאילו נטמא שם דחייב אע"ג דליכא ביאה באיסור אבל גבי ביאה ריקנית כל שאינו חייב משום ביאה לא מיחייב שהרי כל שנכנס להיכל או לקדש הקדשים לצורך עבודה וכלתה עבודתו ושהה כל היום כולו לא מיחייב כלל דכיון דמשום ביאה לא מיחייב תו לא מיחייב (משל"מ פ"ג מהל' ביאת מקדש הי"ט):

והוציאו [א] למזבח והכניסן מהו הכא ודאי חד מקום הוא או [דילמא] [א]יציאה קרינא ביה תיקו: נכנס לכפר: [א]תניא רבי אליעזר אומר נאמר כאן [1]לכפר [ב] בקודש ונאמר להלן [2]וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקדש מה להלן בשלא כיפר אף כאן בשלא כיפר רבי שמעון אומר נאמר כאן לכפר ונאמר להלן [3]ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הובא את דמם לכפר מה להלן בשכיפר אף כאן בשכיפר במאי קמיפלגי מ"ס דנין חוץ מחוץ ואין דנין חוץ מבפנים [ג] ומ"ס דנין בהמה מבהמה ואין דנין בהמה מאדם: רבי יהודה אומר כו': [ב]הא מזיד פסול בשכיפר או בשלא כיפר אמר רבי ירמיה [ג]ממשמע [ד] שנאמר ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הובא את דמם (אל אהל מועד) לכפר בקודש מה ת"ל [4]והשורף מה תלמוד לומר והשורף לגופיה איצטריך אלא מה ת"ל חטאת חטאת [ה] לפי שלא למדנו אלא לפר ושעיר של יום הכפורים שנשרפין [ו] אבית הדשן מטמאין בגדים שאר נשרפין מנין ת"ל חטאת דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר אינו צריך הרי הוא אומר ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת שאין תלמוד לומר לכפר מה תלמוד לומר לכפר [ב]לימד על כל המתכפרים שהשורפן מטמא בגדים ורבי יהודה לכפר לא משמע ליה מאי טעמא לאו משום דמיבעיא ליה לגזירה שוה:

הדרן עלך כל הזבחים שנתערבו

המזבח [ד]מקדש [את] הראוי לו [ה]רבי יהושע אומר [ג]כל הראוי לאישים אם עלה לא ירד שנאמר [5]היא העולה על מוקדה מה עולה שהיא ראויה לאישים אם עלתה לא תרד אף כל שהוא ראוי לאישים אם עלה לא ירד [ו]רבן גמליאל אומר כל הראוי למזבח אם עלה לא ירד שנאמר היא העולה על מוקדה על המזבח מה עולה שהיא ראויה למזבח אם עלתה לא תרד אף כל דבר שהוא ראוי למזבח אם עלתה לא תרד [ז]אין בין דברי רבן גמליאל לדברי רבי יהושע אלא הדם והנסכים שרבן גמליאל אומר לא ירדו ורבי יהושע אומר ירדו רבי שמעון אומר הזבח כשר ונסכים [ז] פסולין הנסכים [ח] כשירים והזבח פסול אפי' [ט] זה וזה פסולין [י]הזבח לא ירד והנסכים ירדו:

והוציאו למזבח. להזות שבע על טיהרו ומתן ד' על קרנותיו כדכתיב [ויקרא טז] ויצא אל המזבח אשר לפני ה' וכפר עליו ותנן זה מזבח הזהב בפרק הוציאו לו (יומא דף נח:) ואמרינן התם דלהכי כתיב ויצא עד דנפיק מכוליה מזבח שלא יעמוד בין המזבח ולפרכת בשעת מתנות המזבח אלא בין המזבח לפתח [י] לצד המזרח: [יא]**הכא חד מקום הוא.** שאין הפסק (מזבח) [יב] בינתים ולא הויא הכנסה [יג] שלא במקומה: **או דילמא.** רחמנא שויה שני מקומות דכתיב ביה יציאה: ה"ג בת"כ **רבי אליעזר אומר נאמר כאן לכפר בקדש ונאמר להלן לכפר בקדש מה להלן בשלא כיפר אף כאן בשלא כיפר רבי שמעון אומר נאמר כאן לכפר בקדש ונאמר להלן לכפר בקדש מה להלן בשכיפר אף כאן בשכיפר.** ר' אליעזר יליף לכפר דאשר יובא מדמה לכפר מוכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר ומזהיר שפורשין מן ההיכל בשעת הקטרה מה להלן בבואו לכפר משמע מתחילת ביאת המכפר הוזהרו חביריו לפרוש הילכך כתיב [יד] לכפר ועדיין לא כיפר משמע [ח] אף [טו] אשר יובא מדמה לכפר מתחילת הבאתה ע"מ לכפר משמע שנפסל הילכך אע"פ שלא כיפר: [טז]**ונאמר להלן לכפר בקדש.** דר' שמעון ואת [יז] פר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הובא וגו' מה להלן בשכיפר הכתוב מדבר דהא שריפה בתר כפרה היא אף כאן בשכיפר: **רבי אליעזר סבר דנין חוץ מחוץ.** דם חטאת החיצונה שהכתוב מלמדך שתעמוד בחוץ ולא יכניסוהו לפנים מאדם זה שהכתוב מזהירו שיעמוד בחוץ: **ואין דנין חוץ מבפנים.** מפר יוה"כ שהבאתה [יח] כמצותה לפנים: **דנין בהמה מבהמה.** חטאת חיצונה מחטאת פנימית: ה"ג [**הכניס שוגג כשר**] **הא מזיד פסול בשכיפר או בשלא כיפר.** בשכיפר וכרבי שמעון סבירא ליה או אפי' בשלא כיפר וכרבי אליעזר: ה"ג בתורת כהנים **ואת פר החטאת וגו' והשורף אותם וגו' מה ת"ל.** דמשמע דמיבעי ליה מה ת"ל והשורף היינו [יט] דקפריך מה ת"ל הא לגופיה איצטריך ללמדך שהשורפן מטמא בגדים: **אלא מה תלמוד לומר.** אחטאת [כ] חטאת תרי זימני מהדר: **ונשרפין אבית הדשן.** כדי נסבה דהא עיקר על שפך הדשן ישרף [ט] בפר העלם דבר כתיב אלא משום דמטמא בגדים נקט לה דלא כתיב בהו: **אינו צריך.** ללמד [כא] מחטאת חטאת דממשמעותא דקרא נפקא דתלי טעמא דטומאת בגדים משום דהובא את דמה לכפר למדנו שכל הפנימים השורפם מטמא בגדים שלא היה לו לכתוב ואשר [כב] הובא וגו' אלא ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת וגו': **מאי טעמא.** לא נפקא ליה לר' יהודה מלכפר: **לאו משום דמפיק ליה.** להאי לכפר לג"ש דרבי שמעון ללמד על דמים החיצונים שנכנס דמם לפנים שאין פסול אלא א"כ כיפר כרבי שמעון ולאו משום דתלי טעמא דשריפה בהובא את דמן [כג] הילכך איצטריך חטאת חטאת לרבות שאר הפנימיות:

הדרן עלך כל הזבחים

המזבח מקדש. אפילו דבר פסול שעלה למזבח קדשו המזבח ליעשות לחמו ואין מורידין אותו: **את הראוי לו.** משהוברר לחלקו. ובגמרא [ע"ב] מפרש למעוטי קמצים שלא קדשו בכלי לאחר קמילה שלא הוברר לחלק גבוה דאע"ג דקידשה המנחה כולה בכלי אין זה חלק גבוה ברור שאין המנחה קריבה כולה ובקמילה בלא מתן כלי אין זה מבורר למזבח: **רבי יהושע אומר כו'.** הני תנאי פליגי בפירושא דאת הראוי לו דסתמא דמתניתין רבי [כד] סתם מתניתין את הראוי לו למעוטי שאין ראוי לו והדר מפרש ומאי ניהו ראוי לו לרבי יהושע ראוי לאישים שנפסל ולא דם פסול ונסכים פסולין שאינן לאישים ולר"ג כל הראוי למזבח שנפסל אפילו דם ונסכים ואין לך למעט אלא מה שלא נברר לחלק מזבח מעולם ומאי ניהו קמצים שלא קידשו מעולם [כה] בכלי: **לאישים.** לאש: **היא העולה על מוקדה.** דבר שהוא למוקד ועולה [כו] היא בהווייתה יהא ולא ירד. היא משמע בהווייתו תהא מעלתה על מוקדה: **אף כל שראוי לאישים.** לאפוקי דם ונסכים (פסולים) כדמפרש בסיפא אין בין דברי ר"ג לדברי רבי יהושע אלא הדם והנסכים: רבי שמעון סבירא ליה בנסכים של זבח כרבי יהושע (ודם) ובנסכים הבאין בפני עצמן כרבן גמליאל ולאו ממוקדה יליף אלא טעמא אחרינא אית ליה כדמפרש בגמרא [פד.]: **אם הזבח כשר והנסכים פסולין.** כגון שיצאו או נטמאו: **או הזבח נפסל והנסכים כשרין.** הואיל והם באים בגללו נפסלו עמו ובטלה תורת הקרבה מהן: **הזבח לא ירד.** דמזבח קדשו:

והנסכים

נשרפין אבית הדשן. פירש בקונטרס כדי נסבה דעיקר על שפך הדשן ישרף בפר העלם דבר כתיב [י] ולא דק דלא בפר העלם כתיב אלא בפר כהן משוח מ"מ הדין עמו דכדי נסבה ויש לפרש דהכי קאמר מאותן הנשרפין אבית הדשן לא מצינו שמטמא בגדים אלא אלו בלבד מניין לרבות פר כהן משוח כו' [כ] ול"ע אי מהך דרשא נמי נפקא לן שריפת בית הדשן בפר [יום] הכפורים:

הדרן עלך כל הזבחים

המזבח מקדש כו'. רבי יהושע ורבן גמליאל אתו לפרושי הך רישא וכי האי גוונא בחזקת הבתים (ב"ב כח.) דרבי ישמעאל ורבי עקיבא קמפרשי בסיפא חזקה דרישא [ל] [כז]: **היא העולה.** פירש בקונטרס היא משמע בהווייתה תהא מעלתה על מוקדה וקשה דבגמרא משמע דהיא מיעוטא הוא ולא ריבויא אלא תנא אזאת תורת העולה סמיך:

מסורת הש"ס

א) ת"כ צ"ו פ"ח ה"ד, ב) עי' לעיל לו., ג) ת"כ אחרי פרש' ה ה"ד ע"ש, ד) סנהדרין לד., ה) ת"כ צו פ"א ה"ד, ו) שם ה"ה, ז) שם ה"ו, ח) יומא מד., ט) ויקרא ד יב, י) וע"ל מז: בתו' ד"ה אלו וברש"י שם ויפה מדייק רש"י הכא, ל"ק ע"ש., כ) [ועי' לעיל מז: תו' ד"ה אלו], ל) [ועי' תו' עירובין מח. ד"ה ר' יהודה פסחים פג. ד"ה ר"ש ודף קטז: ד"ה וחותם מו"ק כד. ד"ה ערלת].

◆

שינויי נוסחאות

א] והוציאן (כתה"י): ב] גי' כתה"י וע' רש"י לכפר ונאמר להלן לכפר וכל אדם וכו' בבואו לכפר מה להלן וכו' רש"א נאמר כאן לכפר בקדש ונאמר להלן לכפר בקדש מה להלן וכו': ג] נ"ל מפנים. וכנ"ל ברש"י (כתה"י): ד] נ"ל תניא ממשמע (*ש"מ): ה] גי' כתה"י חטאת שיכול אין לי אלא מטמאין בגדים ונשרפין אבית הדשן אלא אלו בלבד מניין לרבות פר כהן משיח ופר העלם דבר של ציבור ושעירי ע"ז ת"ל חטאת וכו'. וכ"ה בספרא פ' אחרי (דק"ס): ו] נ"ל שהשורפו מטמא בגדים ונשרפין אבית הדשן שאר וכו' (ש"מ וכ"נ מרש"י): ז] והנסכים (*ש"מ) ועי' רש"י: ח] או הנסכים (כי"מ): ט] ואפי' (כי"מ ופרי"ד): י] ולפתח (*ש"מ): יא] בש"מ נוסף דיבור והכניסן. כלומר הכניס בין מזבח לפרוכת מהו: יב] נ"ל מחיצה (כתה"י וש"מ). ובל"ק גורס שאין אלא הפסק מזבח כו': יג] הכנסה שניה שלא במקומה (כתה"י וש"מ): יד] תיבת כתיב נמחק (כתה"י וש"מ) לכפר דעדיין (כי"פ): טו] אף כאן אשר (*ש"מ): טז] גי' ל"ק ור"ש יליף נאמר כאן לכפר בקדש ונאמר להלן ואת פר החטאת וכו' (צ"ק). ובכתה"י כלפנינו: יז] נ"ל מואת (כתה"י): יח] שהבאתו כמצותו (כי"פ וש"מ): יט] והיינו (כתה"י): כ] נ"ל חטאת חטאת (ש"מ וכי"י) אתרי זימני מהדר (באה"מ). ובכי"פ כלפנינו: כא] בכתה"י וד"ו ללמדך מגזירה שוה ותיבות מחטאת חטאת ליתא שם והוא מגה"ז ועיי"ש שכתב דלפמ"ש התוס' לקמן קה ע"ב בסוף העמ' דילפותא דחטאת חטאת הו"ל ג"ש, א"כ א"ל להגיה: כב] נ"ל אשר (באה"מ): כג] דמם (*ש"מ): כד] דרבי סתם במתניתין (ש"מ): כה] תיבת מעולם נמחק (ש"מ): כו] ועולה היא בהווייתה ולא תרד. היא משמע בהווייתה תהא כו' כצ"ל (ב"ש): כז] בב"ש נוסף ובפ' כהן גדול (סנהדרין כא ע"א) גבי לא ירבה לו נשים:

עין משפט
נר מצוה

פ א מיי' פרק ג מהל' פסה"מ הלכה יד:
פא ב מיי' פרק ה מהל' פרה הלכה ד:
א ג מיי' פרק ג מהל' פסה"מ הלכה ג:
ב ד מיי' שם הלכה יד:

◆

תורה אור השלם

1. וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף: ויקרא ו, כג
2. וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד צֵאתוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל: ויקרא טז, יז
3. וְאֵת פַּר הַחַטָּאת וְאֵת שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר הוּבָא אֶת דָּמָם לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ יוֹצִיא אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת עֹרֹתָם וְאֶת בְּשָׂרָם וְאֶת פִּרְשָׁם: ויקרא טז, כז
4. וְהַשֹּׂרֵף אֹתָם יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמָּיִם וְאַחֲרֵי כֵן יָבוֹא אֶל הַמַּחֲנֶה: ויקרא טז, כח
5. צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ: ויקרא ו, ב

◆

מוסף רש"י

בשכיפר. בשנתן ממנו על גבי המזבח הפנימי הוא דקפסיל רבי יהודה ולא מיפסל בהכנסה (לעיל לו.) **מתני'. המזבח מקדש.** פסולין שאם עלו לא ירדו, **את הראוי לו.** ובלבד שיהא דבר שנראה כבר למזבח, ובגמ' מפרש למעוטי קמצים שלא קדשו בכלי, אבל פיגול ונשפך דמו ונשחט במחשבת פסול, אם עלו לא ירדו, והתם מפרש טעמא שהיה פסולן בקדש, כלומר שנפסלו בעזרה: **כל הראוי לאישים.** להקטרה על האש: **העולה על מוקדה.** ממוקדה דייק דהיינו אשים, דאמר קרא כל הלילה תהא שם, דכיון דעלתה לא תרד, ומשום כשירה לא איצטריך, כל הראוי לאשים גרסינן, ולא גרסינן כל העולה לאשים, וטעמא דרבן גמליאל מעל המזבח (סנהדרין לד.):

◆

שיטה מקובצת

בשכיפר או בשלא כיפר. עי' לעיל דף לו א': **תוד"ה היא העולה** כו' דהיא מיעוטא הוא ולא ריבויא. וגם בכמה מקומות הוי היא מיעוט. לכך נראה דאזאת תורת העולה סמיך תורה אחת לכל העולין, והא דמייתי היא משום דרוצה להוכיח כל הראוי לאישים, אבל אם עלתה לא תרד נפקא ליה מזאת תורת העולה. ותדע דהא ר"ג מוסיף עליו על המזבח להוכיח דר"ל ראוי למזבח, משמע דכל חד מינייהו לא נחית אלא להוכיח דבריו לר"י ראוי לאישים ולר"ג ראוי למזבח, אבל אם עלה לא תרד סמכינן אזאת תורת כדפי' (מהר"פ):